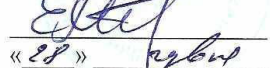

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
Кафедра наук про здоров'я**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декап факультету здоров'я та фізичного
виховання

Едуард СИВОХОП
« 28 » _____ 2024 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ТА КОРЕКЦІЇ ПРИ
ПСИХОСОМАТИЧНИХ ТА СОМАТОПСИХІЧНИХ РОЗЛАДАХ»**

Рівень вищої освіти
Галузь знань
Спеціальність
Освітня програма
Статус дисципліни
Мова навчання

**перший (бакалаврський) рівень
05 Соціальні та поведінкові науки
053 Психологія
Клінічна психологія
обов'язкова
українська**

Робоча програма навчальної дисципліни **«Методи психологічної діагностики та корекції при психосоматичних та соматопсихічних розладах»** для здобувачів вищої освіти галузі знань **05 Соціальні та поведінкові науки 053 Психологія** освітньої програми **«Клінічна психологія»**.

Розробники: Олена ЯЦИНА, професор, доктор психол. наук, професор кафедри наук про здоров'я
Аліна ШАШЕНКОВА, кандидат психол. наук, старший викладач кафедри наук про здоров'я

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри наук про здоров'я

Протокол №16 від « 28 » 28/04 2024 року

В/о завідувача кафедри Мар'яна ДУБ

Схвалено науково-методичною комісією факультету здоров'я та фізичного виховання

Протокол №12 від « 21 » 21/04 2024 року

Голова науково-методичної комісії Фелікс ФІЛАК

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 6	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 180	4	4
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 5,3	7	7
	Лекції:	
	20 год.	12 год.
	Практичні (семінарські):	
	70 год.	14 год.
Вид підсумкового контролю: екзамен	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усно	Самостійна робота:	
	90 год.	154 год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Методи психологічної діагностики та корекції при психосоматичних та соматопсихічних розладах**» є підготовка фахівців спеціальності 053 Психологія за освітнім ступенем бакалавра відповідно до державних стандартів та освітньо-професійної програми підготовки «Клінічна психологія»: опанування теоретичного підґрунтя застосування психосоматичних та психокорекційних методів при здійсненні роботи з клієнтами, що мають психосоматичні та соматопсихічні розлади; відпрацювання навичок застосування різноманітних психодіагностичних та психокорекційних інструментів, орієнтованих на роботу з психосоматичними та соматопсихічними порушеннями; сприяння професіоналізації майбутніх психологів, формування їх професійної культури й етики.

Основні завдання курсу «Методи психологічної діагностики та корекції при психосоматичних та соматопсихічних розладах»: 1. Розкриття теоретичних засад психодіагностичної та психокорекційної роботи при психосоматичних та соматопсихічних розладах; 2. Теоретичне розкриття й практичне відпрацювання методів психологічної діагностики та корекції клієнтів з психосоматичними й соматопсихічними порушеннями.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
- ЗК2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
- ЗК7 Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
- ЗК8 Навички міжособистісної взаємодії
- ЗК9 Здатність працювати в команді

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

- СК1 Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
- СК2 Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ
- СК3 Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків
- СК4 Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
- СК5 Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій
- СК6 Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження
- СК7 Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації
- СК8 Здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову)
- СК9 Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту
- СК11 Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку
- СК12 Розуміння сфер компетентності та специфіки професійної діяльності клінічного психолога
- СК13. Розуміння психологічної сутності станів здоров'я та хвороби, знання критеріїв та методів дифдіагностики для визначення психічної норми та патології

СК14 Розуміння принципів та вміння комплексно застосовувати методи психодіагностики, психокорекції, психореабілітації та психопрофілактики

СК15 Розуміння закономірностей функціонування основних фізіологічних систем і психічних функцій людини у нормі та патології, чинників, що впливають на зміну психічних якостей людини під впливом хвороби

СК16 Розуміння зв'язку клінічної психології з суміжними сферами знання (психопатологією, патопсихологією, психофізіологією, нейрофізіологією, нейропсихологією, психосоматикою, наркологією, дефектологією, психотерапією, ін.) та використання інтегративного підходу в своїй діяльності.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Методи психологічної діагностики та корекції при психосоматичних та соматопсихічних розладах**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП): ОК8 Анатомія та фізіологія нервової системи та аналізаторів, ОК10 Загальна психологія, ОК9 Практикум із загальної психології, ОК14 Вступ в клінічну психологію. Методологія клінічної, ОК15 Психодіагностика, ОК16 Психологія розвитку та вікова психологія, ОК18 Психологія особистості (теорія особистості в клінічній практиці), ОК22 Нейропсихологія, ОК24 Патопсихологія.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Клінічна психологія», вивчення навчальної дисципліни «**Методи психологічної діагностики та корекції при психосоматичних та соматопсихічних розладах**» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання	ПР1
Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	ПР2
Приймати та аргументувати власні рішення щодо розв'язання психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності	ПР9
Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій	ПР11
Ефективно виконувати різні ролі в команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості	ПР14
Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.	ПР16
Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності	ПР17
Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.	ПР18
Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів	ПР19
Володіти основними діагностичними методами практичної діяльності психолога	ПР20
Використовувати методи дослідження пізнавальних і емоційних процесів, психічних станів індивідуально-психологічних особливостей і спілкування	ПР21
Володіти методами діагностики психічних процесів, станів і властивостей особистості, інтерпретувати психічні явища	ПР22

Планувати, організовувати та проводити наукові психологічні дослідження	ПР23
Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість проведених інтервенцій	ПР24

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Методика проведення соціально-психологічної та судової експертизи**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання, виявляючи розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ в контексті специфіки проведення психодіагностичної та психокорекційної роботи з психосоматичними та соматопсихічними розладами.	ПРН1, ПРН2
Приймати та аргументувати власні рішення щодо розв'язання психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності – здійснені психокорекційної та психодіагностичної роботи із клієнтами, що мають психосоматичні та соматопсихічні розлади.	ПРН9
Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій при впровадженні психодіагностичних та психокорекційних методів, специфічних для психосоматичних та соматопсихічних розладів.	ПРН11
Ефективно виконувати різні ролі в команді у процесі вирішення фахових завдань психодіагностичної та психокорекційної роботи, у тому числі демонструвати лідерські якості	ПРН14
Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога, виконуючи психодіагностичну та психокорекційну роботу з клієнтами, що мають психосоматичні та соматопсихічні порушення. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності	ПРН16, ПРН17
Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.	ПРН18
Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів, адекватних завданням роботи з психосоматичними та соматопсихічними порушеннями.	ПРН19
Володіти основними діагностичними методами практичної діяльності психолога та застосовувати методи дослідження пізнавальних і емоційних процесів, психічних станів індивідуально-психологічних особливостей і спілкування, адекватних запитам клієнтів з психосоматичними та соматопсихічними розладами та здійснюючи наукові психологічні дослідження, інтерпретувати психічні явища.	ПРН20, ПРН21, ПРН22, ПРН23
Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість проведених інтервенцій, що узгоджуються із завданнями роботи з психосоматичними та соматопсихічними порушеннями.	ПРН24

4.ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- екзамен
- групова робота
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: проводиться шляхом усного/письмового опитування студентів під час занять, тестового контролю знань на заняттях, перевірки домашніх завдань, СРС, розв'язування типових практичних завдань, роботи в групі: дискусії, рольові ситуації, колективне обговорення; аналіз кінофільмів, відео, стенограм для унаочнення специфіки психологічної роботи з клієнтами/пацієнтами. В ході поточного контролю за усну відповідь студент отримує оцінку за національною чотирибальною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно), яка потім переводиться у рейтингові бали. При оцінюванні засвоєння матеріалу кожного заняття модуля виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою з використанням прийнятих у ВНЗ та затверджених методичною комісією критеріїв оцінювання.

Форма модульного контролю: Навчальний матеріал дисципліни згрупований у 2 модулі. Індивідуальне письмове опитування змісту модулів за рівнями (тестовий контроль, теоретичні питання, професійно-орієнтовані завдання).

Форма підсумкового семестрового контролю: усний (стаціонарно чи онлайн) іспит.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	CP	50	100
5*	15	15	15		

T1, T2 ... – теми

* - відповідно до таблиці «Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни»

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T4	T5	T6	CP	50	100
3*	16	16	15		

T1, T2 ... – теми

* - відповідно до таблиці «Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни»

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
1. Групова робота та презентація результатів дослідження	16	35*	17	35*
1.1 Апробація психодіагностичної методики	15	30	-	-
1.2 Розробка й презентація фрагменту	-	-	16	32

психокорекційного заняття				
1.3 Групова робота	1	5	1	3
2.**Самостійна робота: написання есе, підбір методик, технік, розробка планів роботи тощо.		15*		15*
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

* розраховується як середній бал

Примітка. Навчання на сайті <https://prometheus.org.ua/> ПРОГРАМИ ЄС ЕРАЗМУС+ з поданням сертифікату про результат навчання.

При оцінюванні СРС визнаються та зараховуються результати неформального та/або інформального навчання, які за тематикою та змістом відповідають як ОК в цілому, так і його складовим (розділ, тема, індивідуальне завдання тощо), передбачені РП даного освітнього компонента (Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, уведеного в дію наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» № 99/01-04 від 19.12.2023 р.(п.2.8, п.2.9)).

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Упродовж семестру з дисципліни проводиться 2 модульні контрольні роботи (МКР). Перевірка та оцінювання знань, умінь і практичних навичок студентів у межах окремого змістового модулю здійснюються за 100-бальною шкалою. МКР складається з тестових завдань, теоретичних питань та ситуаційних задач. Розподіл балів та результат виконання МКР визначається таким чином: максимально 50 балів – МКР (таблиця 2). До модульної контрольної роботи допускаються всі студенти. На виконання письмового компоненту МКР відводиться до двох академічних годин. В МКР є 15 тестових завдань, глосарій (5 термінів), 2 теоретичні питання, 1 проблемне питання практичного змісту. Правильна відповідь за кожний окремий тест оцінюється в 1 бал, за терміни – по 1 балу, 2 теоретичні питання – у 10 балів, за проблемне питання практичного змісту – 10 балів.

Студент, який не з'явився на МКР з поважної причини, може пройти модульний контроль знань у визначений кафедрою термін.

Шкала контролю модульної контрольної роботи

Показники	Бали
Письмова модульна контрольна робота:	0 – 50:
Письмова модульна контрольна робота: - тестові завдання (за кожну правильну відповідь нараховується 1 бал)	0 – 15
- термінологічний диктант (5 термінів за кожну правильну відповідь нараховується 1 бал)	0 - 5
- 2 теоретичні питання (за кожну правильну відповідь нараховується 10 балів)	0 - 20
- проблемне питання практичного змісту	0 - 10

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни проводиться у вигляді *іспиту* в кінці семестру і дає можливість визначити прикінцевий рівень і якість засвоєння студентами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

Переведення даних 100-бальної шкали у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС здійснюється в порядку, зазначеному в таблиці.

Студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить 35-59 балів, зобов'язані пройти підсумковий (семестровий) контроль у формі екзамену, що передбачено робочим навчальним планом. Підсумковий семестровий контроль з дисципліни проводиться у вигляді екзамену в кінці семестру і дає можливість визначити кінцевий ступінь рівня і якості засвоєння студентами теоретичних знань та практичних вмінь і навичок з даної дисципліни. Максимальна оцінка з підсумкового (семестрового) контролю становить 100 балів.

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали умови договору про навчання та усі види обов'язкових робіт (самостійних завдань, рефератів тощо), передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Відповідальний працівник деканату у відомості проти прізвища такого студента робить позначку «недопущений». Якщо підсумкова модульна оцінка становить не менше 60 балів, то за згодою студента вона може бути зарахована як підсумкова (семестрова) оцінка з навчальної дисципліни. Вона може бути виставлена у відомість обліку успішності та залікову книжку (індивідуальний навчальний план) до початку екзаменаційної сесії, відразу після оголошення результатів останнього модульного контролю. При цьому присутність студента є обов'язковою. За наявності бажання підвищити рейтинг студент складає іспит. Для підвищення позитивної оцінки надається одна спроба. Незалежно від того, чи студент складає іспит у зв'язку з тим, що в нього підсумкова модульна оцінка незадовільна (35-59 балів), чи з метою підвищення позитивної оцінки, викладач виставляє студенту оцінку, керуючись виключно рівнем його знань, виявлених на залікові, тобто, виходячи із 100 балів, але при цьому виставлена підсумкова (семестрова) оцінка не може бути нижчою за підсумкову модульну оцінку.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання у оцінки за національною шкалою та шкалою ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Психодіагностика психосоматичних та соматопсихічних розладів

Тема 1. Теоретичні засади використання діагностичних методів при психосоматичних та соматопсихічних розладах

Тема 2. Психодіагностика психосоматичних порушень

Тема 3. Психодіагностика соматопсихічних порушень

Модуль 2. Психокорекція психосоматичних та соматопсихічних розладів

Тема 4. Теоретичні засади використання психокорекційних методів при психосоматичних та соматопсихічних розладах

Тема 5. Психокорекція психосоматичних порушень

Тема 6. Психокорекція соматопсихічних порушень

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин: 180								
	Денна форма				Заочна форма				
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі			
		л	п	с.р.		л	п	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
7-й семестр				7-й семестр					
Модуль 1. Психодіагностика психосоматичних та соматопсихічних розладів									
Тема 1. Теоретичні засади використання діагностичних методів при психосоматичних та соматопсихічних розладах	10	2	2	6	28	2	1	25	
Тема 2. Психодіагностика психосоматичних порушень	38	4	12	22	29	2	2	25	
Тема 3. Психодіагностика соматопсихічних порушень	38	4	18	16	29	2	2	25	
Модульна контрольна робота	2		2						
Разом за модуль	88	10	34	44	86	6	5	75	
Модуль 2. Психокорекція психосоматичних та соматопсихічних розладів									
Тема 4. Теоретичні засади використання психокорекційних методів при психосоматичних та соматопсихічних розладах	10	2	2	6	28	2	1	25	
Тема 5. Психокорекція психосоматичних порушень	42	4	16	22	33	2	4	27	
Тема 6. Психокорекція соматопсихічних порушень	38	4	16	18	33	2	4	27	
Модульна контрольна робота	2		2						
Разом за модуль	92	10	36	46	94	6	9	79	

Разом за семестр	180	20	70	90	180	12	14	15 4
------------------	-----	----	----	----	-----	----	----	---------

6.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Теоретичні засади використання діагностичних методів при психосоматичних та соматопсихічних розладах	2	1
2	Тема 2. Психодіагностика психосоматичних порушень	4	2
3	Тема 3. Психодіагностика соматопсихічних порушень	4	2
	Модульна контрольна робота	2	
5	Тема 4. Теоретичні засади використання психокорекційних методів при психосоматичних та соматопсихічних розладах	2	1
6	Тема 5. Психокорекція психосоматичних порушень	4	4
7	Тема 6. Психокорекція соматопсихічних порушень	4	4
	Модульна контрольна робота	2	
	Разом	20	14

6.4. Теми самостійних робіт

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
	Модуль 1. Психодіагностика психосоматичних та соматопсихічних розладів		
	<p>Тема 1. Психосоматика та соматопсихіка: психодіагностичний вимір</p> <p>Опрацювати ключові компоненти теми: психосоматичні розлади та класифікатори хвороб, роль психодіагностики у психосоматиці та соматопсихіці, основні підходи, принципи та методи психологічної діагностики психосоматичних та соматопсихічних хворих, особливості використання методів психодіагностики при диференціальній діагностиці психосоматичних та соматопсихічних захворювань, алгоритм діагностики у психосоматиці та соматопсихіці.</p> <p><i>Завдання:</i> написати есе на тему: «Роль психодіагностики при психосоматичних та соматопсихічних розладах».</p> <p><i>Практичне завдання:</i> групова робота – розробити протокол психодіагностичного дослідження при психосоматичних й соматопсихічних розладах (2 протоколи).</p>	6	25
	<p>Тема 2. Діагностична робота психолога з клієнтами, що мають психосоматичні розлади</p> <p>Опрацювати ключові компоненти теми: особливості кількісних діагностичних методів психосоматичних порушень, особливості якісних діагностичних методів психосоматичних порушень, методи роботи з психосоматичними клієнтами: спостереження, клінічне інтерв'ю, структуроване інтерв'ю (бесіда), психологічне тестування (опитувальники), анкетування, проєктивні методи, метод аналізу продуктів діяльності людини, метод психологічного аналізу історії життя</p>	22	25

	<p>та хвороби пацієнта тощо.</p> <p><i>Завдання:</i> 1. створити психодіагностичну базу кількісних (опитувальники, тести, анкети) методик діагностики клієнтів з психосоматичними порушеннями (20-30); 2. створити психодіагностичну базу якісних (проективні методики) методик діагностики з психосоматичними порушеннями (10-15); 3. скласти стандартизований план діагностичної бесіди з клієнтом, що має психосоматичні розлади.</p> <p>Практичні завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. апробація діагностичних методик: «Анкета вивчення факторів, які призвели до проблем здоров'я» (Чабан О. С.), «Соціальна ситуація у зв'язку з проблемою здоров'я» (Чабан О. С.); 2. апробація діагностичних методик: «Модальний аналіз існуючих проблем пацієнта з психосоматичними проблемами (Чабан О. С., Хаустова О. О.), «Моменти життєвої історії, які підлягають додатковому аналізу» (Чабан О. С.), «Анкета для виявлення психосоматичних розладів (для дорослих)» (Чабан О. С., Хаустова О. О.); 3. апробація діагностичних методик: «Самоопитувальник стану здоров'я пацієнта (Patient Health Questionnaire PHQ)», «Шкала соматичних симптомів (Somatic Symptom Scale 8 (SSS-8)), коротка форма оцінки здоров'я (MOS SF-36); 4. апробація діагностичних методик: «Чотирьохвимірна Анкета Симптомів 4DSQ», Гісенівський опитувальник соматичних скарг та контрольного списку симптомів – Symptom-Check-List; 5. апробація діагностичних методик: «Торонтська шкала алекситимії (Toronto Alexithymia Scale, TAS)», тест «САН (Самопочуття. Активність. Настрій)»; 6. апробація діагностичних методик: методика «Ставлення до здоров'я» (Р. Л. Березовська), проективна методика «Вербалізація тілесного Я» (Хомуленко Т. Б.), методика незакінчених речень Сакса-Сіднея, модифікована для психосоматичних хворих. <p>Слід вибрати один із запропонованих діагностичних методів, провести його на одному респондентові, який має соматичні порушення, а потім описати результати за схемою: загальні відомості – анамнез – інтерпретація результатів, кількісний аналіз – якісний аналіз, психологічний портрет – рефлексія.</p>		
	<p>Тема 3. Діагностична робота психолога з клієнтами, що мають соматопсихічні розлади Опрацювати ключові компоненти теми: особливості кількісних діагностичних методів соматопсихічних порушень, особливості якісних діагностичних методів соматопсихічних порушень, методи роботи з соматопсихічними клієнтами: спостереження, клінічне інтерв'ю, структуроване інтерв'ю (бесіда), психологічне тестування (опитувальники), анкетування, проективні методи, метод аналізу продуктів діяльності людини, метод психологічного аналізу історії життя та хвороби пацієнта тощо.</p> <p><i>Завдання:</i> 1. створити психодіагностичну базу кількісних (опитувальники, тести, анкети) методик діагностики клієнтів з соматопсихічними порушеннями (20-30); 2. створити психодіагностичну базу якісних (проективні методики) методик діагностики клієнтів з соматопсихічними порушеннями (10-15);</p>	16	25

	<p>3. скласти стандартизований план діагностичної бесіди з клієнтом, що має соматопсихічні розлади.</p> <p>Практичні завдання:</p> <p>1. апробація діагностичних методик: методика Тип ставлення до хвороби (ТОБОЛ) Е. Лічко, Я. Іванов, опитувальник Сердюка для вивчення самооцінки соціальної значимості хвороби;</p> <p>2. апробація діагностичних методик: Колумбійська шкала тяжкості суїцидальних намірів (Columbia Suicide Severity Rating Scale (C-SSRS), метод визначення ризику суїцидальності «Карта ризику суїциду», шкала для оцінки суїцидального мислення (Scale for Suicidal Ideation; SSI);</p> <p>3. апробація діагностичних методик: візуально-аналогова шкала болю (Visual Analogue Scale, VAS), больовий опитувальник Мак-Гілла (The McGill Pain Questionnaire);</p> <p>4. апробація діагностичних методик: коротке дослідження психічного стану (Mini-Mental State Examination, MMSE), монреальська шкала когнітивної оцінки (MOCA, Montreal Cognitive Assessment), тест малювання годинника, клінічна рейтингова шкала деменції (Clinical Dementia Rating scale);</p> <p>5. апробація діагностичних методик: шкала депресії А. Бека, шкала депресії Гамільтона (Hamilton Depression Rating Scale, HAM-D), шкала депресії Монтгомері-Асберг (Montgomery-Asberg Depression Rating Scale, MADRS);</p> <p>6. апробація діагностичних методик: госпітальна шкала тривоги і депресії (Hospital Anxiety and Depression Scale, HADS), шкала тривоги Гамільтона (Hamilton Anxiety Scale, HAM-A), шкала реактивної і особистісної тривоги Спілбергера-Ханіна (State-Trait Anxiety Inventory, STAI);</p> <p>7. апробація діагностичних методик: шкала оцінки рівня якості життя (Чабан О. С.), опитувальник неспецифічної якості життя (MOS SF-36), шкала якості життя SF-36;</p> <p>8. апробація діагностичних методик: пітсбурзький опитувальник якості сну (Pittsburgh Sleep Quality Index, PSQI), шкала сонливості Епворта (Epworth Sleepiness Scale, ESS);</p> <p>9. апробація діагностичних методик: тест життестійкості (Hardiness Survey), шкала стійкості Коннор-Девідсона (CD-RISC-25), опитувальник резильєнтності Джудіт Джонсон.</p>		
Модуль 2. Психокорекція психосоматичних та соматопсихічних розладів			
	<p>Тема 4. Психосоматика та соматопсихіка: психокорекційний аспект</p> <p>Опрацювати ключові компоненти теми: роль психокорекції у психосоматиці та соматопсихіці, основні підходи, принципи та методи психологічної корекції психосоматичних та соматопсихічних хворих, алгоритм проведення корекційної роботи у психосоматиці та соматопсихіці.</p> <p><i>Завдання:</i> написати есе на тему: «Роль психокорекції при психосоматичних та соматопсихічних розладах».</p> <p>Практичне завдання: групова робота – розробити анкети оцінки ефективності проведення психокорекційної роботи при психосоматичних чи соматопсихічних розладах.</p>	6	25
	<p>Тема 5. Корекційна робота психолога з клієнтами, що мають психосоматичні розлади</p> <p>Опрацювати ключові компоненти теми: основні напрями корекції психосоматичних розладів, закономірності, принципи,</p>	22	27

	<p>методи психокорекції психосоматичних розладів, індивідуальна та групова психокорекція психосоматичних розладів.</p> <p><i>Завдання:</i> 1. створити базу методів індивідуальної психологічної корекції клієнтів з психосоматичними порушеннями (20-30); 2. створити базу методів групової психологічної корекції клієнтів з психосоматичними порушеннями (20-30); 3. розробити план групової чи індивідуальної психокорекційної роботи з клієнтами, що мають певний психосоматичний розлад.</p> <p>Практичне завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. розробити й презентувати фрагмент індивідуального чи групового психокорекційного заняття з клієнтами, що мають певний психосоматичний розлад. Тематика – психоаналітичні методи. 2. розробити й презентувати фрагмент індивідуального чи групового психокорекційного заняття з клієнтами, що мають певний психосоматичний розлад. Тематика – когнітивно-поведінкові методи. 3. розробити й презентувати фрагмент індивідуального чи групового психокорекційного заняття з клієнтами, що мають певний психосоматичний розлад. Тематика – методи гештальт-терапії, програвання ролей. 4. розробити й презентувати фрагмент індивідуального чи групового психокорекційного заняття з клієнтами, що мають певний психосоматичний розлад. Тематика – методи трансактного аналізу, логотерапії; 5. розробити й презентувати фрагмент індивідуального чи групового психокорекційного заняття з клієнтами, що мають певний психосоматичний розлад. Тематика – методи гуманістичної терапії. 6. розробити й презентувати фрагмент індивідуального чи групового психокорекційного заняття з клієнтами, що мають певний психосоматичний розлад. Тематика – арт-терапевтичні методи. 7. розробити й презентувати фрагмент індивідуального чи групового психокорекційного заняття з клієнтами, що мають певний психосоматичний розлад. Тематика – кататимно-імагінативні методи. 8. розробити й презентувати фрагмент індивідуального чи групового психокорекційного заняття з клієнтами, що мають певний психосоматичний розлад. Тематика – методи прогресивної м'язової релаксації, аутогенного тренування. <p>Фрагмент заняття має включати такі елементи: вступне слово, постановка мети заняття, надання стислої теорії за темою, апробація 2-3 технік, обговорення результатів.</p>		
	<p>Тема 6. Корекційна робота психолога з клієнтами, що мають соматопсихічні розлади</p> <p>Опрацювати ключові компоненти теми: основні напрями корекції психосоматичних розладів, закономірності, принципи, методи психокорекції психосоматичних розладів, індивідуальна та групова психокорекція психосоматичних розладів.</p> <p><i>Завдання:</i> 1. створити базу методів індивідуальної психологічної корекції клієнтів з соматопсихічними порушеннями (20-30); 2. створити базу методів групової</p>	18	27

	<p>психологічної корекції клієнтів з соматопсихічними порушеннями (20-30); 3. розробити план групової чи індивідуальної психокорекційної роботи з клієнтами, що мають певний соматопсихічний розлад.</p> <p>Практичне завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. розробити й презентувати фрагмент індивідуального чи групового психокорекційного заняття з клієнтами, що мають певний соматопсихічний розлад. Тематика – психоаналітичні методи. 2. розробити й презентувати фрагмент індивідуального чи групового психокорекційного заняття з клієнтами, що мають певний соматопсихічний розлад. Тематика – когнітивно-поведінкові методи. 3. розробити й презентувати фрагмент індивідуального чи групового психокорекційного заняття з клієнтами, що мають певний соматопсихічний розлад. Тематика – методи гештальт-терапії, програвання ролей. 4. розробити й презентувати фрагмент індивідуального чи групового психокорекційного заняття з клієнтами, що мають певний соматопсихічний розлад. Тематика – методи трансактного аналізу, логотерапії; 5. розробити й презентувати фрагмент індивідуального чи групового психокорекційного заняття з клієнтами, що мають певний соматопсихічний розлад. Тематика – методи гуманістичної терапії. 6. розробити й презентувати фрагмент індивідуального чи групового психокорекційного заняття з клієнтами, що мають певний соматопсихічний розлад. Тематика – арт-терапевтичні методи. 7. розробити й презентувати фрагмент індивідуального чи групового психокорекційного заняття з клієнтами, що мають певний соматопсихічний розлад. Тематика – кататимно-імагінативні методи. 8. розробити й презентувати фрагмент індивідуального чи групового психокорекційного заняття з клієнтами, що мають певний соматопсихічний розлад. Тематика – методи прогресивної м'язової релаксації, аутогенного тренування. <p>Фрагмент заняття має включати такі елементи: вступне слово, постановка мети заняття, надання стислої теорії за темою, апробація 2-3 технік, обговорення результатів.</p>		
	Разом	90	154

*Примітка. Самостійна робота виконується студентом у навчальному (електронному) зошиті з дисципліни.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Обладнання: фліп-чарт, мультимедійний проектор (монітор), комп'ютер (стаціонарний чи ноутбук), сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ».

Методи навчання

Основні форми навчального процесу при вивченні дисципліни «Клінічна психологія»

- практичні заняття

- самостійна робота студентів
- робота в наукових бібліотеках та мережі Інтернет.

Види навчальної роботи студентів:

- лекція
- практичне заняття
- екзамен.

З метою активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні дисципліни «**Методи психологічної діагностики та корекції при психосоматичних та соматопсихічних розладах**» використовуються різноманітні методи навчання, а саме: вербальні (словесні), наочні та практичні методи, які включають в себе як подання матеріалу викладачем (лекція, розповідь, пояснення, бесіда), так і роботу студентів з книжкою (підручником, довідковою, науково-популярною і навчальною літературою) та глобальною мережею Інтернет, ін. Метод викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від цілей і завдань, виду занять, змісту теми, можливостям (інтелектуальним, психологічним, морально-етичним тощо) студентів, наявним умовам і часу, відведеному для вивчення теми.

В ході лекцій використовуються наступні методи: пояснювально-ілюстративний, або інформаційно-рецептивний метод (розповідь, лекція, пояснення, робота з роздатковим матеріалом, підручником, демонстрація та ін.), проблемний метод подачі навчального матеріалу, частково-пошуковий або евристичний методи (викладач розділяє проблему на частини, студенти здійснюють окремі кроки щодо розв'язування під проблем).

Під час викладання навчального матеріалу лекції використовується мультимедійна презентація. Перелік методів навчання, що використовуються у процесі вивчення дисципліни:

- 1) за типом пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; проблемного викладу; дослідницький; аналітичний; індуктивний; дедуктивний
- 2) за основними етапами процесу: формування знань; формування умінь і навичок; застосування знань; узагальнення; закріплення; перевірка
- 3) за системним підходом: стимулювання та мотивація; контроль та самоконтроль
- 4) за джерелами знань: словесні – розповідь, пояснення, лекція; наочні – демонстрація, ілюстрація
- 5) за рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний; частково-пошуковий; дослідницький; метод проблемного викладання.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Практична психосоматика: діагностичні шкали. Навчальний посібник. 3-тє видання, виправлене і доповнене / За заг. ред. О. С. Чабана, О. О. Хаустової. Київ : Видавничий дім Медкнига, 2021. 200 с.

2. Практична психосоматика: депресія. Навчальний посібник / За заг. ред. О.С. Чабана, О. О. Хаустової. Київ : Видавничий дім Медкнига, 2021.

Допоміжна література:

1. Дідковська Л. І. Психосоматика: основи психодіагностики та психотерапії: навч. посіб. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 264 с.

2. Максименко С. Д., Шевченко Н. Ф.. Психологічна допомога тяжким соматично хворим: Навчальний посібник. Київ : Міланік, 2007. 115 с.

3. Практикум із групової психокорекції: підручник / С. Д. Максименко, О. О. Прокоф'єва, О. В. Царькова, О.В. Кочурова. Мелітополь : Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2015. 414 с.

4. Розов В. І. Адаптивні антистресові психотехнології: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Кондор, 2005. 278с.

5. Яцина О.Ф. Синдром мобінгу як розлад особистості: наслідки ускладненої соціалізації в симптоматиці професійних деструкцій. /Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія» : зб. наук. пр. /Ред. кол.: Пазюра Н.В. Мукачево : Вид-во МДУ, 2020. Том 7. №3. С. 110-117.

Інформаційні ресурси:

1. наукова бібліотека (<http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>)
2. е-репозитарій (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-it/dspace>)
3. сайт е-навчання (<https://e-learn.uzhnu.edu.ua/>).